

Pintar claror a les fosques

A cada època portem la pressa de posar un preu al que tenim, amb la ingènua vanitat d'aconseguir consagracions o fracassos definitius. Després, el temps s'encarrega d'imposar-nos unes altres claus de valor, que no sempre corresponen a les que ens havíem fet.

El cas de Van Gogh s'erigeix com un exemple allisonador, tot i no ésser l'únic —ni de bon tros— que ens convida a reflexionar. Van Gogh fou un gran fracassat, semblava que hagués nascut sota una mala estrella: malalt, pobre i amb una apassionada vocació els fruits de la qual foren cruelment menyspreats pels seus contemporanis. Fins al punt que en vida només va vendre un quadre, les "Vinyes roges", pel preu de quatre-cents francs. Han quedat tot de dubtes sobre si el seu comprador, Anna Boch, va procedir per llàstima o guiada per un instint segur.

No se sap si, des del més enllà, els difunts poden contemplar, a través d'esclatxos entre núvols, les peripècies que es van succeir en aquest món. Si fos així, em temo que Van Gogh, des d'on es trobi (si és que es troba en alguna banda), en assabentar-se que una una pintura seva ha assolit un preu de venda de més de sis mil milions de pessetes en una subhasta, ens maleiria els ossos a tots. O se li escaparia el plorar o el riure.

El pintor encès per dins que pintava flors de nit, fent-se claror amb espelmes col·locades a les ales del seu barret, no entendria res. La veritat és que nosaltres tampoc no ho entenem gaire. O gens.

Drama estremidor

En la suposició de l'existència d'un més enllà, qui sap si Van Gogh i Modigliani en converses al llarg d'eternes passejades per espais infinits no es dirien l'un a l'altre: "Són una colla de sàdies. Hauria valgut més que ens haguessin donat en vida una part del que ara es reparteixen pròdigament entre ells".

Van Gogh va escriure al seu germà Théo que sentia una "terrible necessitat de religió". Per això, li deia, "surto a les nits

Van Gogh, segons Helmwein

a pintar les estrelles". Un drama ben estremidor, el d'aquest artista víctima d'una epilepsia larvada, però, sobretot, immolat a una indiferència col·lectiva que l'aïllava i el condemnava a pintar colors vius a les fosques, o a la claror d'espelmes i d'estrelles.

Una de les anècdotes més estremidores de Van Gogh és la referida a una de les seves estades a un centre per a malalts mentals. Van Gogh volia expressar el seu agraïment al doctor Rey, pel tracte que n'havia rebut, i va oferir-li una tela on representava la sala de malalts. El facultatiu, temorós d'enfrontar-se amb la burla dels seus col·legues, buscava un pretext per rebutjar l'obsequi, quan va passar per allí el farmacèutic del centre. El doctor li digué:

—¿No voldríeu pas aquest quadre que em vol regalar Vincent?

El farmacèutic va donar una ullada a la pintura i respongué:

—¿I què voleu que en faci, d'aquesta porqueria?

Els dos sensats prohoms se'ns apareixen, al cap de menys d'un segle, com un parell d'imbècils, d'aquells que no saben obrir a casa seva quan la fortuna els truca a la porta.

Tornant al que deïem, si Van Gogh ho podia veure, en contemplacions celestes retrospectives, qui sap quina cara hi faria.

PERE CALDERS

En la commemoració

Pere el Cerimoniós

L'ESCAIENÇA en aquest any del sisè centenari de la mort de Pere el Cerimoniós ha meregut l'atenció d'aquest mateix diari, que als primers mesos de l'any ja l'anunciaven amb articles sobre el tema. Ara, a les acaballes del 1987 —ja se'n parlà recentment al XIII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó celebrat a Mallorca—, quan fa sis-cents anys de la mort del sobirà català Pere III, IV a Aragó, II a València i I al regne de Mallorca, es commemora el fet a Barcelona amb un llarg cicle de conferències i de lliçons que organitzen l'Arxiu de la Corona d'Aragó, la Universitat de Barcelona i l'Autònoma, l'Institut Universitari d'Estudis Medievals, el Consell Superior d'Investigacions Científiques (Institut Milà i Fontanals) i a la vegada es presenta una exposició documental a l'esmentat Arxiu sobre distints aspectes del regnat del rei Pere. A més, la Fundació Jaume I publicarà una monografia sobre aquest sobirà amb motiu de les festes nadal·lenques.

Sembla, doncs, adient que ara de nou se'n parli en aquestes columnes, evocant la figura del sobirà que regnà més de cinquanta anys: del 1336 al 1387. Llarg regnat que ha estat estudiat des de punts de vista distints i que ha estat també judicat de formes distintes. Fins fa ben pocs anys, era extraordinàriament enal·lit i es considerava que representava un dels moments cabdals del nostre país, pensant que la decadència de Catalunya començava amb l'entronització de la dinastia dels Trast-

ELS articles periodístics innocus rarament obtenen cap resposta. El més normal és que tinguin alguna mena de resposta, solament, els articles furiosos o declaradament partidistes, aquells que excitin d'una manera immediata la reacció del lector, com una qüestió elemental de principis; aquells que insulten o fereixin la sensibilitat, àdhuc la liberalitat dels lectors.

Per això, en aquesta ocasió, no em puc estalviar de reproduir en aquestes pàgines la carta que em va enviar el senyor Joaquim Ciuró i Gabarró, de Lloret de Mar, en resposta a un article meu aparegut en aquesta mateixa secció el dia 6 d'octubre amb el títol "Underwood, 1928". Es tracta d'un cas força inèdit de correspondència entre un subscriptor i un col·laborador del diari, que constitueix, al

Pere II

tamara
Joan I
ves va
nats ja
cadenc
admete
del reg
aquesta
talunya
d'Aragó
Bé es
de Per
dificul

meu er
civilita
aquesta
tubre:

«Mo
«Em
com a
investi
de l'au
de l'ob
vilismo
única
l'any 1
«Co
vida—
git, rel
del dia
«Frag
wood,